

Miðnáttarøða av P. M. Dam

á Vestanstevnuni í Seyrvági 9. og 10. juli 1966

Føroyar, mitt land,
o, havborgin friða!
Sjódandi streymar
og syngjandi íða —
stýnjandi urgur,
tey fjølbroyttu töl —
tindtempul hoga
í setandi sól!

Soleiðis yrkti okkara navn-
frama skald, Janus.

Tað skuldi ikki undra meg,
um maður kom og segði mær,
at tað var hidið vestanfrá,
at hann hevði fingið innblásturin.
»Inspirationina« til hetta sít
stórbára megnarkvæði til Fø-
royar, tí valla kann maður vera
fyri fagrari sjón enn Tindhólm
í setandi sól.

At koma siglandi ella fljúgv-
andi uttan av havi til hesa al-
fögru bygd á Vágalandinum, so
leiðis sum tað við sínum bjorg-
um, fjøllum og vøtnum ber seg
upp úr havi, baðað í morgun-
roðans ella vesturskinsins brand
andi sól, tað er stórbært og
kann í stórleika og vakurleika
metast við tað besta í útländ-
inum.

Mær er fallið í lut at ferðast
ikki bara kring oyggjar okkara,
men eisini víða í fremmandum
londum.

Á setrunum á Noregs fjøllum
ella at siga innanfyri skergarðin
har eysturi, er av sonnum vak-
urt og hugtakandi.

At sigla kring Ísland ella
fljúgva yvir hesum jøkallandi
við sínum hitakeldum, eldgos-
um, høgum fjøllum og stóru vídd
um, gevur Noregi einki eftir.

Men av Noregs og Íslands
stórleika og vakurleika haldi
eg, at Grønland ber við síni
máttmiklu náttúru, har ið luftin
ofta er so klár, at fjarleikin
líkasam hvørur. Tei veldugu
í góðveðri sólbrandandi fjøllini
stiga so tett at einum, hóast tei
í veruleikanum eru langt, langt
burturi. Inn í hetta stóra landið
skera seg teir havstóru firðirnar.
Og her motir einum hin merki-
ligasta og sjáldsamasta sjónin
av einum herflota av fjallastór-
um og smærri ísskúttum í teim-
um mest fantastisku »forma-
tiónum«, glitrandi í øllum litum
í solarljómunum.

Tað var í hesum stórbæra
landi, ið skaldið, fólkatingsfor-
maðurin fyrrverandi ráðharri
Julius Bomholt segði síni veing-
aðu viðgittu orð, at tað komst
honum sum at vera komin inni
fargarðin til páradísíð, tá ið
hann stóð á høgum fjalli litandi
inn yvir ísbreanna óendiligu
fløtur, upp móti fjøllumum, ið
skorp og taggut toygdu seg
móti himli langt, langt upp um
fjallið, ið vit Andreas Møller og
hann stóðu á.

Tikin av hesum náttúranar
veldi og vakurleika rann tí
kensluriska skaldinum páradís-
myndina í huga.

Ja, vøkur var sjónin og hug-
takandi. Men...

Og eg var fyri nokrum dog-
um síðani í Finlandi, tí sek-
túsund sjó landi við náttúru
síni í ársins fagraða blóma. Alt
var í grønum. Millum ótalið av
sjógvum næstan hvør blettur
skógkleddur.

At koma og fara fljúgvandi

yvir hetta vakra landið, baðað í
sólskini, var ein ferð og gav
eina sjón, ein seint verður at
gloyma.

Men

Eg kom so nakrar dagar
seinri fljúgvandi heim til Fø-
royar í allrafagrasta veðri.

Mær runnu skaldsins orð í
huga: »Føroyar mitt land, o,
havborgin friða«!

Fjallaoyggjar stigu fram sum
ævintýrborgir. Men livandi í
grønum buni frá fjøru til fjalla-
topparnar. Í solar- og skugga-
leiki sínum tær skiftu lit og
skap í hvørjum sekundi — aldri
tað sama! Aldri still stóða ella
merktar av farnum, deyðanum

bytt um við bonina um frið fyri
seg og meðmenniskjunar.

Heringin av sinninum til her-
tøku varð bytt um við læruna
um mannakærleikan sum loysn-
ina til stórtu eydnukenslu.

Og henda ætt av hertakandi
víkingum varð í kristunnar

velduga umskaparmátti vorðin
eitt friðarfólk, har ið manna-
dráp kom at standa mannaál-
ini so fjar og óhugsandi, at
sjálvt millum verstu figgindar í
heitastu illstöðu tað tað ikki
nokrum í huga at vera bangin
fyri livinum.

Tað er út frá hesi aldargomlu
umskapin av svørðinum til haka
og ár so fatiligt, at ið okkum her

Fólkatingsmaður P. M. Dam

og fyrningini! Firðir og sund
lugu sum innsjögvar við hesum
alvænu fjallaoyggjum og hölm-
um í favni sínum, og tað var,
sum ein hoyrði tað føroyska
hjartað tala fagnaðarorð fyri
Føroyum sum landið, ið kortini
bar av øllum. Kanska tað fø-
royska hjartað í kenslum og talu
síni er ov mikið merkt av øll-
um, ein hevur fingið og drukk-
ið í seg frá barnsbeini av, at ein
kann gera fullsanna sammeting
millum okkara og tað fremm-
anda. Men tað var av sonnum
fyri mær, sum einki av tí vakra,
eg millum annað hava borið við
í tí fremmenda, kundi metast
javnst við tann vakurleika, ein
mótti, tá ið ein kom innan av
havi niður úr skýnum inn yvir
Føroyar, stevnandi móti Vág-
unum, yvir Mykjunes, Tind-
hólm og Seyrvágsfirði og bygd,
ið lugu so fjálgt og vakurt fevnd
av fjøllumum fjarðarins blíðu
ørnum.

»Tindtempul hoga í setandi
sól!« kvæði í einum við tempul-
sins gudaborna lagi.

Ja, vakurt er landið!

Okkum av sonnum eitt tind-

tempul!

Í hesum templi varð við

kristnini sýtt at blóta við offur-

djórablóði og at ákalla stríðs-

gudarnar at signa skjöldur og

svorð til stríð og hergongu.

Svørðsbonin og blótanin varð

á landi er rófrestur ein illvilji
og motstöða móti øllum her-
mannsligum og allari stríðs- og
krigsgubbing.

Tað finst neyvan menniskja
her á landi, sum ikki ynskir alla
herdubbing fjar frá okkara leið
um.

Men okkara vilji er eingin
lóg, ið reður heimsrembing-
um, og hann orkar ikki at vinna
á teimum streymaálum, ið uttan
ifrá seta inn á okkum.

Hesir álar eru so sterkir og
harðir í rákinum, at teir taka
alt við sær. Og okkara bjarging
liggur einans í at royna at
skáka undan ella ikki at koma
so fyrri, at vit fálkaliga og sálar-
liga verða kvaldir og drignir til
botns í malstreyninum.

Bonin um, at tað má unnast
okkum at liva í friði og náðum
og í besta vinarlagi og sam-
vinnu við okkara grannar og
viðskiftafólk, ljóðar samrodd
frá hvørjum heimi í hesum tind
templi, ið forsynið gav okkum
at liva og virka í.

Og lat tað vera okkum hin
mikli uggi, at i hvørjum av okk-
um goymist ein veldigur mögu-
leiki, um vit eru sinnað og fylt
av vilja at leggja okkum í ta
samgongu- og samvirkisstoypu,
sum er treytin fyri, at land okk-
ara og tað fongrika havið kunnu
geva okkum av ríkidóminum í
sínum ótømligu goymslum.

Vit ásanna og ganga saman í
teirri heildarkenlu, at landið
og havið er fyri okkum øll og
er ikki atlað bara nokrum fá-
um menniskjum.

Vit ganga saman í vissuni, at
ein er sum eingin, men tveir í
samdrátti sum tiggju!

Vit ganga saman í trúnni upp
á og viljanum fyri felagstak-
inum av allari tjóðini, tí vit á-
sanna, at tað er bara hetta
felagstakið, sum kann fremja
tað stórframlupið, ið er fyri at
tryggja hvørjum av okkum rúm
og rík kor!

Vit ganga saman í landssam-
tak, tí hetta samtakið betri enn
hvør sær einsamallur kann
tryggja tí einstaka somu arbeiðs
og virkiskor á landi og á sjó-
num, sum teir fáu eru mentir at
veita sær! Her rennur mær fyrst
til hugs skip og bátar hjá teim-
um einstøku eins og teimum
veiku fiski- og arbeiðsmanna-
samtökunum.

Vit ganga saman í ta stóru
landssamtøkuna fyri at vinna
fram til ta støðu og tann ríka
livsmøguleika, sum goymist í at
veita landinum stór og glasilig
skip at sigla øll verðaldarhøv
við okkara egnu monnum sum
skipstjórum, stýrimonnum, ma-
skinmonnum og aðrari føroysk-
ari manning, sum í dag sigla
milliónir av fremmandari valuta
— fremmandum gjaldoyra, til
aðrar tjóðir!

Vit ganga saman um tær
stóru hugsjónirnar, ið treyta, at
land okkara av sonnum kann
geva okkum til fullnád av sín-
um livskeldum og verða ein
skapandi verkstaður, so vit við
gleði og stoltleika kunnu lata
merki okkara veitra á stáslig-
astu forum á øllum høvum og í
høvnum kring um knøttin!

Vit ganga saman at lyfta í
flokki á jøvnum føti, tí tá orka
vit mest og orka tað, sum vit
spjæddir og hvør sær í sjálv-
drátti annars megu lata liggja
óloyst vegna orkuloysi!

Blíðar og vænar eru Føroyar
at koma til, og vit skilja væl,
at okkara forfedrar festu búgv
her.

Men tað, sum til allar tíðir
hevur borið av tí, sum fremm-
andur hevur mott á leiðum sín-
um, er blíðskapurin, ein mótir
hjá fólkinum her á landi!

Vit, sum eru komin av bygd
og býi higar til hesa stevnu,
kunnu av sonnum vátta henda
blíðskap og mannatokka.

Tað besta í hjallinum og hitt
heitasta hjartalagið motir ein-
um við festbordið, hvør ið ein so
stokkur inn á gólvíð her í Seyr-
vági ella aðrastaðni í Vágum.

Tað er hesin blíðskapurin, tað
er hetta hjartalagið úti sum
inni, sum ger eina fólkastevnu
sum hesa tíðina frægdar- og
menningar stevnu. Tí tað hevur
verið og er og má altíð verða
so, at samkoman við menniskj-
urnar, tað at hitta vinir og
kenningar, finna hvønn annan á
máli um dagin og livið hjá
hvørjum øðrum, hjá frændum
og vinum, hjá bygdamonnum
og landsmonnum er tað, sum
dregur og liggur fremst.

Onkur sigur, at føroyingurin

er einarin og ikki samgongu-
maður.

Hetta kann kanska sigast og
kortini ikki.

Vit minnst og kenna øll út-
róðrarlagið, útróðrarkulturin
kring landið. Har ráddi og ræð-
ur sannur felagsskapur. Báts-
skipanin var ein samgonga, har
ið eingin munur varð gjørdur á
monnum. Allir lögdu eins alt
sitt iðni og allan máttin í at
veiða, men um munur var á,
hvussu ið vagnadist monnum at
bregða við og draga, so fór alt
ótalt í somu rýgvu til lika bit-
ingar. Eingin munur á pørt-
unum!

Og tað er mongum í minni,
at veiðimennirnir lótu ikki einki
una og tann og tað heim, ið
einki hevði at bita, sita við ong-
um. Veiðimaðurin mintist hesi
og kendi tað sum kristnu skyldu
sina at leggja burtur av veiðuni
til teirra. Ein ómetaliga vakur
siður, ið segði frá djúpari,
kristnari samkenslu og ábyrgd
fyri meðmenniskjum.

Lagið í vinnuni á sjónum og
aðra staðni er jú sum alt annað
broytt við tíðini og broytist. Og
tað er óivað so, sum okkara
stóri høvundi Martin Joensen
úr Sandvík hevur lýst í skrivning
síni, at lipputeljingin, hin morð-
gruga kappingin umborð í
sluppunum skapti individualist-
in, einarin í føroyingini í so stór-
an mun, at hin forna útróðrar-
samgongan í bátaskipanir við
líka býti fyri dagsstarvið og
baksið á okkara streymhørdi
og vandafullu leiðum, fjarleið-
um sum nærhendis, á miðum
og grunnum, er við at kámost
sum aðalmerkið og sermerkið
fyri fólk okkara.

Men hin óvundkveikjandi
sjálvdrátturin við lipputeljingini
er tí betur við at fara úr søguni.

Fylkingarhugsjónin er við
aftur at basa »individualismuni,
sundurlyndinum, sjálvdráttar
spjældandi kreftunum.

Fram fyri okkum verða lagd-
ar uppgávur, ið hin einstaki
einki kann gera við. Tær krevja
samtak av fiskimonnum, av øll-
um fólkinum, um tær skulu
kunna loysast.

Og fólkið krevur tær loystar!
Fólkið er við at vakna og
duga at siggja, at allar kreftir,
tær privata sum tær almennu
megu gerast ein kraft!

Vit eru við eitt streymaskifti.
Fleiri og fleiri gleða seg við at
koma á samrák og samgongu
av øllum kreftum til eina heild-
arkraft fyri ikki bara nakrar fæ-
ar, men fyri heildina!

Her í oynni er spónur settur
í samtaksleiðina.

Vit ynskja hesi vøkru bygd
og vøkru systurbýgdum at sigra
til fullna á øllum breytum á
samtaksleiðini, so arbeiði og
trygg vinna kann verða fyri
hvørja hond.

Og hetta hjartans ynski okk-
ara fevnir allar Føroyar.

Ein herligur stevnudagur er
farin!

Rík hevur skráin verið fyri
dagin í dag, og rík er hon fyri
í morgin við.

Sólin hevur brosað! Vit vóna,
at hon eisini ger skyldu sína í
morgin!

Vit lýsa hesa vestanstevnu
sum allar aðrar stevnur sum lið
í teirri stóru stevnuni til meiri
og meiri í hvørjum at bera
stórri og ríkari eydnu til ta fø-
roysku tjóðina!